

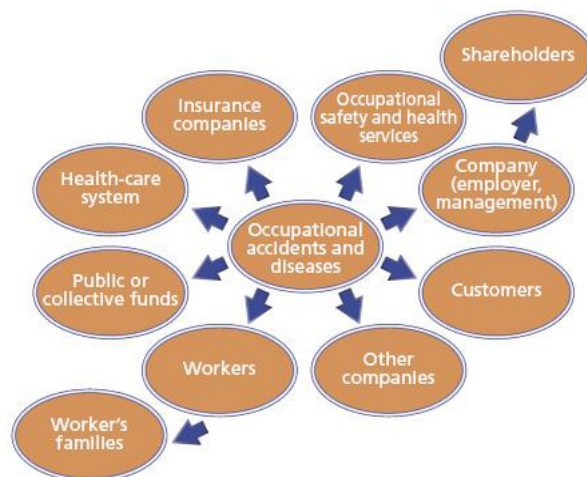
Inventura socioekonomických nákladů spojených s pracovními úrazy

Úvod

Zlepšení zdraví a bezpečnosti při práci může přinést ekonomické výhody společností, pracovníkům a společnosti jako celku. Úrazy a choroby z povolání mohou způsobit společnostem vysoké náklady. Zvláště na malé podniky mohou mít pracovní úrazy obrovský finanční dopad. Může však být obtížné přesvědčit zaměstnavatele a osoby s rozhodující pravomocí o ziskovosti bezpečnějších a zdravějších pracovních podmínek. Efektivní způsob může být vytvoření finančních a ekonomických odhadů a poskytnutí realistického přehledu celkových nákladů spojených s úrazy a výhod spojených s prevencí úrazů. Celkové náklady a přínosy budou zahrnovat jak evidentní, tak skryté náklady, společně s náklady, které je možné snadno kvantifikovat, a s těmi, které je možné vyjádřit pouze z kvalitativního hlediska.

Náklady a přínosy pro koho?

Pracovní úrazy představují zátěž pro mnoho účastníků. Společnosti často nenesou plné náklady spojené s chorobami z povolání, zraněními při práci, nebo nemocemi spojenými s prací. Úrazy mohou také vést k nákladům pro jiné společnosti, jednotlivé pracovníky a společnost jako celek. Například společně nesou náklady na zdravotní péči pro pracovníky, nebo invalidní důchod může být kryt kolektivními fondy.

Zdroj: Krüger, 1997 (1)

V mnoha zemích existují předpisy, které určitým způsobem přenáší náklady zpět na společnost, nebo osobu, která je způsobila (tzv. internalizace nákladů). Toto může fungovat i jako ekonomická motivace pro prevenci budoucích zranění, nebo chorob (Tabulka 1).

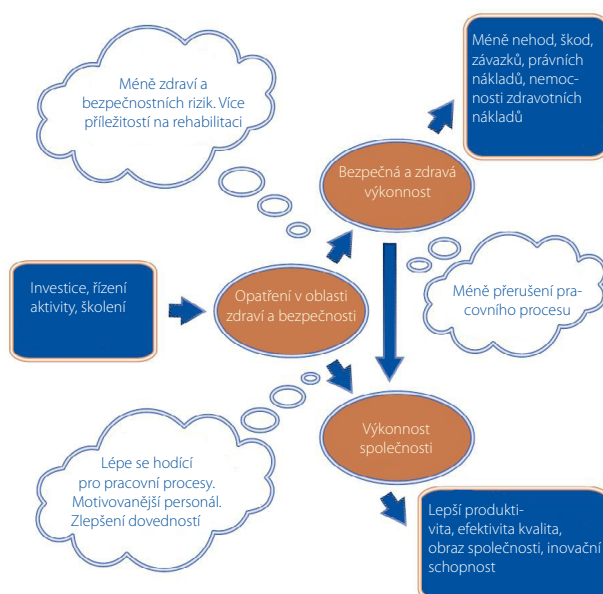
Tabulka 1. Principy internalizace nákladů na úrazy na společnost.

Metoda internalizace nákladu	Principy, nebo příklady
Odpovědnosti	Pracovníci, nebo pojišťovny mohou požadovat odškodné v důsledku pracovních úrazů, nebo chorob
Právní sankce, pokuty	Inspektoráty práce mohou udělit finanční pokuty, požadovat zlepšení, nebo dočasně zastavit výrobu
Diferenciace v pojistném	Pojišťovny, nebo veřejné fondy mohou upravit pojistné podle zvýšeného rizika úrazů a chorob z povolání Pojistné může být rovněž upraveno podle historické výkonnosti
Výplata nemocenské	Závazek (částečně) platit výplatu v době nemoci, nebo invalidity
Regulace trhu	Atraktivita pro mladé zaměstnance, výhody v získávání státních zakázek Zlepšování „nehodovosti“ u subdodavatelů, v případě poptávek Dopady na obraz společnosti

Prevence úrazů přináší více výhod, než pouze snižování odškodného

Prevence pracovních úrazů, zranění a chorob z povolání nesnižuje pouze náklady, ale přispívá rovněž ke zlepšování výkonnosti společnosti. Bezpečnost a zdraví při práci může ovlivnit výkonnost společnosti mnoha způsoby, například:

- zdraví pracovníci jsou produktivnější a mohou produkovat ve vyšší kvalitě;
- méně s prací spojených úrazů a chorob vede k nižší nemocnosti. Toto na oplátku přináší nižší náklady a méně přerušování výrobních procesů;
- vybavení a pracovní prostředí, které je optimalizováno podle potřeb pracovního procesu a které je dobře udržováno vede k vyšší produktivitě, lepší jakosti a menším zdravotním a bezpečnostním rizikům;
- snížení zranění a nemocí přináší méně škod a snižuje riziko závazků.

(1) Krüger, W., - Ökonomische Anreize-Möglichkeiten und Probleme eines modernen Arbeitsschutzsystems. V: Neue Ansätze zur kosten-Nutzen-Analyse des Arbeits- und Gesundheitsschutzes. Dortmund/Berlin, Bundesanstalt für Arbeitsschutz und Arbeitsmedizin, 1997, str. 26–37.

Seznam nákladových faktorů

Nejllepší způsob jak dobře nahlédnout do nákladů spojených s pracovními úrazy je vytvoření ekonomického ohodnocení. Může být sestaveno v několika úrovních, zejména:

- (1) na úrovni jednotlivých pracovníků
- (2) na firemní úrovni
- (3) na úrovni společnosti jako celku.

Neexistuje žádný řádný seznam nákladových faktorů, který by se měl zahrnout do hodnocení. Nicméně, minimální soupiska nákladových faktorů vychází z teorie a praxe. Podle cíle hodnocení je třeba udělat dodatky a úpravy, strukturu společenské ochrany v zemi atd. Vytvoření seznamu nákladových faktorů je jednou z hlavních činností jakéhokoli

ekonomického posouzení. Tabulky 2 a 3 nabízejí soupis nákladových faktorů, které mohou být použity pro začátek hodnocení na individuální úrovni a na společenské úrovni (*).

Je třeba několika kroků k odhadnutí kalkulačního dopadu pracovního úrazu. Některé následky úrazu se dají snadno peněžně vyčíslit. Nicméně, důsledky jako jsou smrtelné úrazy, zdravotní dovolená nebo fluktuace vyžadují další rozpracování. Výsledky by nejen měly podpořit rozhodnutí, ale i z informačního pohledu je postup tvorby hodnocení důležitý.

Mějte na paměti, že výsledky ekonomických analýz jsou ovlivněny základními předpoklady a rámcem hodnocení. Nákladové faktory a kalkulační principy by měly být uzpůsobeny zkušenostem každé země.

Tabulka 2: Přehled veličin přímo se vztahujících k nákladům na zranění a onemocnění na individuální úrovni

Veličina	Popis	Jak získat peněžní hodnotu
Zdraví	Hospitalizace (na lůžku-dní) Jiná lékařská péče, mimo nemocnici, léky Trvalá neschopnost (počty, věk pacienta) Nelékařský (např. odborné), rehabilitace, úprava domu	Výdaje na zdravotní péči, která není placena pojišťovnou nebo zaměstnavatelem
Kvalita života	Životní očekávání Očekávání zdravého životního stylu Léta života strávená přirozeně kvalitně (QALY) Léta života strávená v neschopnosti (DALY)	Ochota přijmout, ochota platit Výše nároku nebo kompenzace
Zármutek a utrpení	Kvůli obětem, ale také kvůli příbuzným nebo přátelům	Není k dispozici žádná spolehlivá metoda
Současné ztráty příjmu	Ztráta příjmu ze současného nebo druhého zaměstnání	Pokles současného příjmu, ztráta mzdy
Ztráta potenciálního budoucího výdělku	Také zahrnuje druhé zaměstnání	Rozdíly mezi celkovým očekávaným budoucím příjmem a celkovou kompenzací nebo podporou
Výdaje, které nejsou zahrnuty do pojištění nebo náhrad	Příkladem jsou náklady na dopravu, návštěva v nemocnicích, náklady vzniklé z úmrtí – pohřby	Částka všech ostatních výdajů na oběť a jeho/její rodinu (které nejsou kompenzovány)

Tabulka 3: Přehled veličin přímo se vztahujících k nákladům na zranění a onemocnění na úrovni společnosti jako celku

Veličina	Popis	Jak získat peněžní hodnotu
Náklady spojené se zdravím		
Zdraví	Hospitalizace (na lůžku-dní) Jiná lékařská péče, mimo nemocnici, léky Trvalá neschopnost (počty, věk pacienta) Nelékařský (např. odborné), rehabilitace, úprava domu	Současné výdaje na lékařské ošetření a rehabilitaci
Úmrtí (počty, věk pacientů)		Ochota platit nebo ochota přijmout
Kvalita života	Životní očekávání Očekávání zdravého životního stylu Léta života strávená přirozeně kvalitně (QALY) Léta života strávená v neschopnosti (DALY)	Ochota platit nebo ochota přijmout. Celková částka za pojištění nebo kompenzaci
Zármutek a utrpení	Kvůli obětem, ale také kvůli příbuzným nebo přátelům	Ochota platit nebo ochota přijmout. Celková částka za pojištění nebo kompenzaci
Ztráty na současných výnosech	Ztráta výdělku z důvodu zdravotní dovolené, absentérství a neschopnosti	Celková ztráta výdělku během období nepřítomnosti
Ztráta potenciálních budoucích výdělků a výnosů	Ztráta výdělku během celého období trvalé neschopnosti	Částka ušlé mzdy během očekávaného období neschopnosti, ve které příjem i doba jsou odhadnuty ve statistických údajích
Náklady a škody nevztahující se ke zdraví		
Administrativa spojená se zdravotní dovolenou, atd.		Skupaj plače, porabljene za aktivnost
Poškozené vybavení (následkem nehody)		Nadomestitveni stroški, tržne cene.
Ztráta potenciálních budoucích výdělků a výnosů		Tržní cena při ztrátě na výrobě

Další informace k dispozici v Agentuře

Úplná zpráva „Seznam socioekonomických nákladů na pracovní úrazy“ je k dispozici v angličtině na adrese Agentury: <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/>, která se dá stáhnout zdarma.

Více informací je k dispozici na informačních listech Agentury, „Ekonomické ocenění prevence pracovních úrazů na firemní úrovni“. Informační list je k dispozici ve všech jazycích EU na adrese: <http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets/>.

Časopis „Zdraví a bezpečnost v práci – otázka nákladů a výnosů?“ (Vydání 1) nabízí různé články na dané téma od odborníků. Časopis je k dispozici na adrese: <http://agency.osha.eu.int/publications/magazine/>.

Zpráva „Ekonomický dopad bezpečnosti a zdraví v zaměstnání členských států Evropské Unie poskytuje přehled ekonomických faktorů spojených se sestavením politiky bezpečnosti a zdraví v zaměstnání ve členských státech. Zpráva je k dispozici na adrese: <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/>.

Další informace o prevenci úrazů lze najít na stránkách Agentury: http://europe.osha.eu.int/good_practice/risks/accident_prevention/.

Tento informační list je k dispozici ve všech jazycích EU na adrese: <http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets/>.

(*) Informační list Agentury předkládá model pro hodnocení nákladů úrazovosti na firemní úrovni. (Viz kapitola „Další informace k dispozici z Agentury“)